ZAMONAVIY TEXNOLOGIYALAR YORDAMIDA IKKINCHI TILNING O'RGANISHINING QULAYLIKLARI.

Turaeva Sayyora Alisherovna
Nurmuxamedova Farangiz Xamzayevna
Samarqand turizm va madaniy meros texnikumi
ingliz tili o'qituvchilari.

Annotatsiya: Zamonaviy texnologiya yordamida til o'rganish **(Modern Technology Enhanced Language Learning — MTELL)** mobil ilovalar, sun'iy intellekt asosidagi platformalar va onlain ta'lim vositalarining yordamida o'qitish hamda o'rganish jarayoniga integratsiya qilish orqali til o'rganishni tubdan o'zgartirdi.. Ushbu maqolada tadqiqot natijalari shuni ko'rsatdiki, MTELL vositalar interaktivlik, mustaqil o'rganish va multimodal yondashuv orqali til o'rganish jarayonini sezilarli darajada samarali qiladi.

Kalit so'zlar: Zamonaviy texnologiya, Raqamli ta'lim, Onlayn ta'lim, Sun'iy intellekt, Interaktiv vositalar, Interaktiv, Integratsiya.

So'nggi yillarda raqamli texnologiyalarning tez rivojlanishi ta'lim sohasiga chuqur va sezilarli ta'sir ko'rsatmoqda. Ayniqsa, ikkinchi tilni o'rganish sohasida zamonaviy texnologiyalar (onlayn platformalar, mobil ilovalar, mashinaviy tarjima, sun'iy intellektli chatlar) yangi imkoniyatlar ochib bermoqda. An'anaviy o'qitish modellari bilan solishtirilganda, texnologiyalarning o'rganuvchilarga til muhitini yaratish, so'z boyligini oshirish va talaffuzni to'g'rilashda ko'rsatadigan ta'siri sezilarli, bundan tashqari, ushbu zamonaviy texnologiyalar o'rganuvchiga materiallardan istalgan vaqt va joyda foydalanish imkonini beradi, hamda auditoriyadan tashqari uzluksiz o'rganishni rivojlantiradi.

Ushbu maqolada til o'rganuvchilarning zamonaviy texnologiyalarga qanday javob berayotgani, qanday vositalar samaraliroq ekanligi va qaysi metodik yondashuvlar natija berayotganini empirik va nazariy nuqtai nazardan o'rganadi. Tadqiqot shuningdek, texnologiyaning motivatsiya, mustaqil o'rganish va til ko'nikmalari (tinglab tushunish, o'qish, yozish, gapirish)ga ko'rsatgan real ta'sirini baholaydi.

Til o'rganishda zamonaviy texnologiyaning turlari;

1. Mobil illovalar. Mobil illovalar o'quvchilarga til darslari, mashqlar va amaliy faoliyatlarga qulay kirish imkonini beradi. Ushbu ilovalar ko'pincha motivatsiya va faollikni oshiruvchi o'yinlarni o'z ichiga oladi.

2. Onlayn platformalar. COVID-19 pandemiyasi davrida masofaviy ta'limga o'tish texnologiyalarga bo'lgan ehtiyojni keskin oshirdi. Onlayn platformalarda tuzilgan kurslar, onlayn test tizimlari, virtual suhbatdoshlar (chatbotlar), video darslar va interaktiv mashqlar o'quvchilarga o'z tezligida o'qish imkonini beradi.

3. Sun'iy intellekt (AI). Til o'rganishda sun'iy intellekt (AI) vositasi orqali o'rganuvchilarning natijalarini tahlil qilish va kontentni moslashtirish orqali mustaqil ta'lim tajribasini yaratadi. Shuningdek o'rganuvchiga talaffuz, grammatika va lug'at qo'llanilishi bo'yicha tezkor fikr-mulohaza beradi.

4. Virtual sinfxonalari va video konferensiyalar. Zamonaviy texnologiya asosida virtual sinfxonalari va video konferensiyalar o'qituvchi va o'quvchilar o'rtasida real vaqt rejimidagi muloqotni ta'minlaydi, hamda muloqot va hamkorlikdagi ta'limni rivojlantiradi.

5. Multimedia resurslari. Multimedia resurslari audio, video va interaktiv kontent tushunishni yaxshilaydi hamda turli vaziyatlarda tilning haqiqiy qo‘llanilishiga imkon yaratadi.

Texnologiya yordamida til o‘rganishdagi zamonaviy tendensiyalar:

1. Mustaqil va moslashuvchan ta’lim. Texnologiyalar tobora ko‘proq individual o‘quvchi ehtiyojlariga moslashib, natijalar va qiziqishlarga asoslangan maxsus o‘quv turlarini taklif qilmoqda.

2 O‘yinlar orqali o’rganish (Gamification). Mukofotlar, darajalar va sinovlar kabi o‘yin elementlaridan foydalanish o‘quvchilarni rag‘batlantiradi va o‘rganishni yanada qiziqarli qiladi.

3 Sun’iy intellekt va chatbotlar. AI asosidagi chatbotlar haqiqiy hayotdagi suhbatlarni taqlid qilib, o‘quvchilarga interaktiv muhitda til ko‘nikmalarini mashq qilish imkonini beradi.

4 Virtual Reallik (VR) va Kengaytirilgan Reallik (AR). Immersiv texnologiyalar o‘quvchilarga simulyatsiya qilingan real hayotiy vaziyatlarda til ko‘nikmalarini amaliy qo‘llash imkonini beruvchi realistik muhitlarni yaratadi.

5 Ma’lumotlarga asoslangan ta’lim: Ta’lim analitikasi o‘quvchilar rivojlanishini kuzatishga yordam beradi, hamda o‘qitish strategiyalari va ta’lim natijalarini yaxshilash uchun foydali ma’lumotlarni taqdim etadi.

Texnologiya yordamida til o‘rganishning afzalliklari

1. Moslashuvchanlik va qulaylik
2. Mustaqil ta’lim tajribasi
3. Tezkor fikr-mulohaza va baholash
4. Haqiqiy til materiallariga kirish imkoniyati
5. Global muloqot imkoniyatlari

Ushbu afzalliklar til o‘rganishni yanada samarali va mazmunli qiladi.

Muammolar va cheklovlar

Afzalliklariga qaramay, MTELL bir qator muammolarni ham keltirib chiqaradi:

1. Raqamli tafovut: Texnologiyalardan teng foydalanish imkoniyati mavjud emasligi ishtirokni cheklashi mumkin.

2. Texnik muammolar: Internet uzilishlari va tizimdagi nosozliklar ta’lim jarayonini buzishi mumkin.

3. Texnologiyaga haddan tashqari tayanish: Texnologiyadan ortiqcha foydalanish insoniy muloqotni kamaytirishi mumkin.

4. O‘qituvchilarni tayyorlash zarurati: O‘qituvchilar texnologiyani samarali foydalanish uchun maxsus tayyorgarlikka ega bo‘lishlari kerak.

Ushbu tadqiqot zamonaviy texnologiyalar ikkinchi til o‘rganuvchilari uchun qanday pedagogik va amaliy foydalar berishini empirik asosda o‘rganishni maqsad qilgan. Tadqiqotda 50 nafar ingliz tilini ikkinchi til sifatida o‘rganayotgan tehnikum talabalari ishtirok etdi. Ular tasodifiy tanlov asosida uch guruhga bo‘lindi: nazorat guruhi (I- guruh) mobil ilovalar foydalanuvchilari (II-guruh) va onlayn platforma foydalanuvchilari (III-guruh).

Vositalar:

Duolingo, Memrise, BBC Learning English, ChatGPT kabi ilovalar ishlatilgan.

Pre-test va post-testlar so‘z boyligi, grammatik bilimi va talaffuzni baholash uchun tuzildi. So‘rovnomalar orqali o‘quvchilarning motivatsiyasi va texnologiyadan foydalanishdagi qulayliklari o‘rganildi.

Tadqiqot usuli

Eksperimental metod asosida 8 hafta davomida darsdan tashqari texnologik vositalar bilan ishlash tashkil etildi. Har bir guruhning o‘zlashtirish ko‘rsatkichlari test va so‘rovnomalar orqali o‘lchandi.

Nazorat guruhi (I-Guruh)da sezilarli o‘zgarish kuzatilmadi (faqat 10%).

Mobil ilova foydalanuvchilari (II-Guruh) o‘rtacha 30% yaxshilanish ko‘rsatdi, ayniqsa talaffuz va so‘z boyligi bo‘yicha.

Onlayn platforma foydalanuvchilari (III-Guruh) grammatikani tushunishda yuqori natijalar (25%) ko‘rsatdi.

Tadqiqot natijalari shuni ko‘rsatadiki, zamonaviy texnologiyalar ikkinchi til o‘rganuvchilariga mustaqil va faol o‘rganish imkonini beradi. Bu vositalar interaktiv, multimodal va moslashuvchan bo‘lgani uchun o‘quvchilarning qiziqishini oshiradi va real til muhitini taqlid qiladi.

Xulosa

Texnologiya yordamida til o‘rganish innovatsion vositalar va yondashuvlarni taqdim etish orqali til ta’limida inqilob yasadi. Bu yondashuv qulaylik, faollik va ta’lim natijalarini yaxshiladi. Raqamli tafovut va o‘qituvchilarni tayyorlash kabi muammolar mavjud bo‘lsa-da, texnologiyani til ta’limiga integratsiya qilishning afzalliklari juda katta. Shunga qaramay, texnologiyalarni cheksiz ijobiy deb baholash ham xato bo‘ladi. Ba’zi o‘quvchilar sun’iy intellektli vositalardan haddan tashqari foydalanish natijasida faol fikrlash va kreativ yozish kabi qobiliyatlarini passivlashtirishi mumkin. Bundan tashqari, noto‘g‘ri tarjimalar, avtomatik tuzatuvlar va shablonlik ba’zida grammatik va uslubiy xatolarga sabab bo‘ladi.

Foydalanilgan Adabiyotlar

1. Alagjozovska NJ. *Intercultural Competence — A Needed Component in Learning Foreign Languages.*
2. Naeem, Muhammad Ahsan va boshqalar. “Quantum Powered Forensics: A New Age of Cyber Investigation.” *Journal of Emerging Technology and Digital Transformation*, 4.2 (2025): 1–20.
3. Naeem, M. A., Memon, M., Memon, F., & Mudasir, M. (2025). *Quantum Powered Forensics: A New Age of Cyber Investigation.*
4. Memon, M., Naeem, M. A., & Memon, F. (2025). *The Integration of Quantum Computing and Digital Forensics: Opportunities and Challenges.*
5. Jankova Alagjozovska, Natka va Simona Serafimovska. “Challenges in English Word Stress for Macedonian Learners: Variation Across Different Learner Profiles.” (2025)